

Est de doue ori in septimana
Joi- si Dominica.

Prețurile pentru Abon-fo
pe un an intru . . . 10 d. v. n.
a jumătate de an . . . 5 d. v. n.
a trei luni . . . 3 d. v. n.

Prețul Românii și Străinătăii
pe un an intru . . . 14 d. v. n.
a jumătate de an . . . 7 d. v. n.
a trei luni . . . 3 d. v. n.

DIURNALU POLITICU SI LITERARIU.

Prezentarea se face la Tipografia Tratatul pe Caracalau în strada Domneasca Nr. 2. În conștința în Redacțiunea diurnului Buzăului. Să se scrie în (Zărele) Gaze Nr. 9. unde sunt și se adună toate articolele ce privesc administrațiunea țării.

Se scrie săptămânal și corespondența în Anuarul sa în președintele. Scrierile arăbănești vor avea . . .

Pentru inserțiunea publicatiunii sa se a răspunde și errorii de limbă. — Unu nru săptămânal costa 10 et. v. n.

Metropolele romane.

Quant le gouvernements venient se valier des occurens. L'epiqi l'entouie. Les avec tout grandeur qu'ils doivent laider. Thiers. (Cândă guvernările vin să se aștească în spatele așezărilor umane, apoi să se facă cu marea curajului.)

Causele morali tragu după sine efecte salutari, așa vedem un eveniment complicități, care e mare și structura, că și isvorul din care au ieșit, evenimentul zeu extraordinar și metropoli de curand decretata, într-adeveră acestă e un așezământ binefăcător, elu nu este un din cauză religioasă, nu concentrează în noi inși-ne, și în fine ni dă un nume, și se preface în o persoană reală „era nu efemera” lucrul-a au ajuns în culmea sa, și speranțele noastre venitori ferice ni se îmbulțesc din toți partile, ele sunt atinute în reformatoriul celei immortali, nemoritori ca și Osar, și acela e greci. Înse genul guvernatorilor, căci e un spirit puternic, elu revărsa raziile cele luminoase a tronului celui augustu peste toți popore, ca să ste în lumina acestă farmaceutică să se descepe spiritalu, să se reformeze moravurile poporelor; acum potem dice că toți soarele gloriei dispensate unei națiuni prin providență, sunt concesse prin Monarcul, și în cauză religioasă, în gloriu de atâte scute refușata a literelor, a științelor, a artiloru. „De cumva romanii, dice Thiers: nu ar fi avut de cătu meritu de a învinge luma, și de a civiliza după ce au învins-o, de a-i da nevază felu nemuritor, de cumva ei nu ar fi avut decit meritu laudabil de a emite în lume un număr de oameni loru cei mari pe Oratii, Virgiliu, Cicerone, Tacitu, nu făcându nimicu spre a farmeca umanitate după-ce ei atâta amaru de tempu au domnit-o, ei ar fi lasatu grecilor onora. de a fi felicită umanitate, ei atunci aru ocupă în istoria spiritalu umanu loculu său deosebit, și grecii. Înse genul guvernamentalu și belic; nu au căsărit ne de data filia genulu literor, artiloru, și științelor, pentru că e imposibile de a lucra fără a căușă, și de a căușă fără de a vorbi, scrie, și a depinge. „De acia potema speră, că ochii noștri voru vedé de acia înainte lucrari mari, reforme marce, putini ai, și acia-vor fi deștinți spre a răzuiți facta cea lungura a poporulu nostru, vomu vedé școle deschidându-se, în care se voru forma spiritele și moravurile națiunei noastre, vomu vedé campurile lucrându-se după norme ratiunei, meseriele împorându-se și de elementulu nostru, nu vomu fi siliti de acia înainte de a contempla cu ochii plini de lacrima cumu de o generațiune despăinata în floarea de banăstăle providenței, și prefăcu în nimicu speranță neamulu nostru, nu voru populu în girulu nostru în niștru așa mare jăduari, cari în totu loculu și cu totu tempulu exploatez ignoranță și slăbiciunea poporelor nesolțite, poporelu nostru inu se va îmbogăți prin agricultură și industrie, se va decora prin spirite artiloru științelor, și prefăcu în fondă eternelă înfronă sprișionă a moralei și istoriului angustulu Fronu, și a consolidării statulu.

curșul seclorului injuribe au fostu pradă obscurantismulu feudal și tiranu, ca (instrucțiunea) dă o energia nouă societatiilor imbrăntite, aproia națiunile de un tempu îndelungatu desmanate, le înveta a se estimă pe campulu științelor și artiloru, marea și fideoză spirite prin spectacole extraordinarie, instrucea secula presentu și venitorulu, cându ea au produsu, deja un regimu, destinatu de a schimbă facta lucrurilor învechite. Înse acum-su dicee ai inu ca fostu spectatori restaurării unei așezme Metropoli pentru greco-catolici, fără de a fi observatu că decumulu elapui ar fi fostu mai fozdat în lumina națiunei romane, într-adeveru nu am așezatu unui spectacole neci sub raportulu spiritalu, neci sub celu tempurariu, prin care am fi vediatu, că ea o servita și protec. de regimu. Marimea acestei Metropoli nu e înfrumășiată cu o universitate, nu e înarmată cu fonduri, ea o pomu artificiosu, fără de facultate de a produce fructe, nefiind dotatu de o viață organica destinată de ne scanteie ochii, fără de a ne radică din paupertate fișta și intelectuală. Ce ofidri chimere! va dice cine-va; asib e! chimere în expresiune loru, inse în realitate su-adeverata emancipare din ghiarele obscurantismulu, omulu e surprins, e speriatu, e iritat de înocentatulu, necitruca noastră, și de o veședă națiunile se întrece și rivalizează în civilisatiune, și noi stagnăm, în girulu nostru domnesce o tacere, o silențiu scarosou o reclea seca! vietăi noastră constituționale e nepotensioa de a ne reguță trebele noastre de instrucțiune și de artu, cultura științelor morală și intelectuală, starea materială, și condițiunile e miserabile, bisericile noastre sunt emblemele speșorului seculare. Într-adeveru impulsulu nu lipsece neci individiilor noți natiunilor, ocea ce le lipsece, suntă continere, ratiunamente, guvernarea de sine-insuși, pentru omniu privati, publici, ordinari, extraordinari, soliditate, și consecvență de a fi albitu, și fericit, de a se așă cu un conventu.

Si decumva vomu a descoperi adeveralutu sensu alu acestui spectacol extraordinariu, decumva ne retrăgemu cu un pasiu indeceptu, putem face omulu înaintu unui obiectu mare, care nu pôte fi judecatu de aproe, atunci toți calamitatele se esplica, și atunci ne întălmim cu concordantulu, care precum se prefăcu, ne ar fi despiciutu de constituțiune noastră biserică, pretensiune chimerală instituțiunelu năștre biserică nu contieniu nimica, ce aru alteră dogmele, alterarea loru e competiță și conciliatoru eumenice, adeca: universale, ele contieniu adeca, ce contieniu constituțiunelu statelor, adeca: intrare, prosperare, înflorire biserică, și consecvență de a se așă, și fără spre înțetarea calamitatiilor năștre, despășăștăne cea mai conformă sentimulu bunu, politici, ei e necontestabilmente restitutie cercerei drepturiilor năștre antioconcordă, convocarea șnoadelor, aceste ca o autoritate publică aru fi apte de a ne scapă de tempestătile, ce concordantulu, și consecvență de a se așă, și fără spre noastre grandea, aru manșionă pacea, unitatea, aru mulcomă înimelu revolte de atăa nepăsare. Noi ne întoreamu cu facta acum cătra guvernulu civilu, acumu cătra celu celestiacu, celu dantău și confondatu în escutare a fateriorulu comu, înscărnată de a plecă spirite la detorințe generale e societății politice, pana cându celu din ura-juce în agoni e proclamatu, ocupatu năștru de a prepară spiritulu spre eternitate, ne mai solicietăm-se de a face ferice și sub decursulu vietii acestei creatore. Fenomenu ne mai vediatu în egalitate civila politica și celestiacă: — grentătie, calamitate, sunt penre noi! iara gloriu științelor, prosperarea morale și materială suntă destinate pentru celelalte națiuni solocitorii! fără albu persoane publice nu au căduțu în ispită de a speria acia, ce devin necertitudinile și slăbiciunea

voluntatiilor singurate, atunci, cându umu gloriu e moraminte șgudatu, și spiritele i-lu parasecu, ori cumu se fee, noi nu potemu mai lula perseveră în o situațiune vuleantă, ce ne amenință cu totala depresiune, poterea necesitatei ne demanda, ca se esun d'în indiferențiamulu, se înbrăcușă vestimintulu complicității și ale solidarității, se contractăm gustulu de a studă elementele moraliu, care ne rode corpulu nostru natiunale, se sondăm cele, cari ne aru dice cătra prosperare. Înse ce se vedé metropoli a unita nu si-au trasu principiile pe cari ea se bazea, adeca facultate de a alege pe metropoli, episcopi, prin șnoade compuse din clerulu și din clerulu năștru, și din șnoadă autoritate publică a șnoadelor de a înființă în destinele de instrucțiune și de cult, de a se amelioră estătu și tempurariu, tradițiunelu religioșaru sunt constatate, adeca că potera metropoliilor, episcopilor nu pôte proveni, de cătu d'în „doue autorități; din algebru loru prin șnoade habitate, și conferite poteriilor efecce prin Șevernulu tempurariu, și d'în instituțiunelu loru canonice prin șevernulu instituțiunelu. Omulu vede de acia, că principiile prin restabilire șnoadelor, și algebru metropoliilor și episcopiloru prin ele, (pe venitori) nu-su atacate, clerulu și credincioșiloru l' aru da facultate, elu a introdus cuțulu în luma potensio de a alese, șevernulu tempurariu intervine prin confirmarea loru, fiindu-că numai Monarculu pôte judecă despre meritele șupșiorulu, și și în fine intervine și șevernulu spiritalu, spre sa acia asigură, că ore apușii natiunali sunt în conformanță cu credința catolică, asib d'în principiu, și în consecvență de a se așă, și fără spre înțetarea publică de a ne constitui, și de a reguță șortuș nostra cea amara. Inse destructiune acestei legature dupe, care ataseză biseriei noastră capulu de stat, și capulu spiritalu, ar însemnă restaurarea ștemei celei frumose, care în totă înfrăznea cristianității este potensio de a se așă, și fără spre vore a isturea unui altu, fără ciontră, fără confuziune, fără violare dreptulu, ar însemnă nimicire egalitatei confesionale, ar însemnă desporearea unei speranțe de a pôte înaintu instrucțiune, și esoperă emancipare biseriei noastre din ștătușnele sa cea înfrăzșiată atutu în raportulu materialu cedu și moralu, ar însemnă retrogradare seclorulu și a ratiunel inșăși, ar însemnă fustine biseriei gr. cat. cu cea a occidentulu, adeca: nimicire ritulu nostru orientalu, și gregea a multora instituțiunil iradoicinate în natură poporulu romanu, și prefăcere elementulu nostru în elemente straine, înaintu acestoru pericle voru treburi care se treburi deștinți în așă, și fără spre înțetarea loru cele exagerate. Fenomenu bizaru a lucrurilor umane! pana cându romanii gr. orientali șocau prin restabilire metropoli de înștinea și calamitate cu serbiu noi, romanii gr. catolici din contra, era și prin influența metropoli ne confundăm în adu albitu d'în marea deștință de a se așă, și fără spre înțetarea loru, în orientulu de a fi fusonati o data cu imensele națiuni de rit. rom. cat., lipsindu-ne unicu instrumentu moralu, esecerea vietii noastre constituționale-biserică consecrata prin decursulu seclorulu, șfingura apta de a pune petra independenței biseriei năștre, ne debilităndu-se cu acia unicate catolică, fără d'în (restitutie vietii constituționale) metropoli gr. cat. nu aru avea un sensu.

Al! decumva științatiune acestă trista nu ne aru adă în o desorganizațiune completa, decumva șnoade aru fi în activitate, atunci acumu pôte abștinentența de a obteni un succesi imperic, atunci ne acumu pôte folos de resursele împetrică în luma deștință esecuta, bila a poporulu romanu, atunci în consecvență cu deciziunelu emanate d'în ambele șnoade, acumu pôte învță legelășnele țierei în nume civilisati-

3. După ce au vădit că voiesc a ni satpă gura cu aceea cumă și din venita balului cea mai mare oia totu se voi să-luce tenilor de marea română, să dechiarăm că bani asă scumpi na roimă să primim.

Juristi romani din Academia Oradea.

Moise Nicora și Contemporanii lui.

Muli dintre on cetitori ai pretiutului organu „Concordia” votu fi cetindu cospundintia Dnii Nitou Bilasiescu, care in Bucuresti, dicemvru 30. a. t., si publicata in Nr. 4—563, i. c. — muli votu fi asugati pana la anina pentru neposarea contemporariilor lui Moise Nicora de pre aci, — fatia cu mbrile si sacrificiile aceluia — puse pre altarulu Patriei si alu natiei, — si era unii ce mine votu fi laerandu ingritga virtuosulu barbatu D. N. B. care de la mbrta bimenieritulu barbatu si compatriota-ne pana asă, au acceptatu in desutu desluirea laudvelorulu lui fapte nationalu.

Ore se ne indostimul cu amintirea atarui barbatu dupa mbrta numai cu ocașinea cataruia parastu? Se ne indostimul cu cātu adimul de la contemporanii lui? Si mai departe nenicu! Preastimutul D. cospundinte d'ia Bucuresti — aru fi tacutu, candu nu cunoscu genulu — ceruagulu si veritatu celebrulu Romanu M. N. Dar cești de pre aci, cari i potu fi multimioru de multe ce nu numai ca prin tbcatu le cunosc; cești depre aci — d'ntre carii unii sutu reditai la demnitati stralucite, era alti accepta ce totu dreptulu, — dupa dreptulu si dreptatea ce prevestite veteranelu nostru compatriota a fi innatiti asmenia, se pte se tiina numai in lăsa memoria — se pte de uitării faptele si faptele nationalu? Ica tcoraci, anu de la mbrta fericitulu M. N. — Si cui i-va venitu ni mente — d'ntre contemporanii si — cu cari si mangai suspinele in necherulu si asupriile — de care in fine si luă lumina in capu, — ca se serie macaru depse caletoria — ce intrupimise in susu si in josu, d'ia punctu de vedere patrio-fic-nationalu?

Asutulu se fi serie barbatu, lora notu, cari, pentru Tronu, patria si natie astu se ustera, — incatu dupa mbrtele se se ingrigice de biografulu loru alti — d'in strainetate, era noi se ni l'intindemu necu mana ajutatoria!?

Subscribulu nu-i sun contemporanu, si de aci dora nece competente a culege testimoniu despre stihologicile fapte — prin ccoraci cu desluire mai de aproape nu pota s'erbu, inu ne credu se nu este manuscrite d'in vietia sa aici petrecuta pe la consangeni si contemporanii sei; inu-mr unu vedutu nece franturi — in limba latina scris — dar' ner pastate la colegulu meu inca in 1849. — Pre aiura debe se se afla mai multu si intregrite. — Dora votu lasa neposara si lasietate la o mare paratoru loru, si le votu innoșcitu publicitatu, ca biografa demasul se fie cātu mai corecta si autentică. — Portu inu mare grige, că nece mai departe nu vom face pot multu, in acestu interes; că, fi-ne incertatu a dice, vedutu se fimu pre modesti.

Ca un corolaru amintesc inca aci, — ctitulu Bichisului (nu ala Aradului), era unu frate — d'ia d'ia de la acesta unu nepotu, ccoraci totu in Giula, si 3. nepotu, inea si alti consangeni, mai toti innatiti la derogatorie publicu-juridice si bescricesc. — Acesti-a inca era fi chiamati a s'erbi p'bilului si respective Prst. D. cor. din Bucuresti ce date, d'in vietia demna de imitatu a venerandulu nostru barbatu M. Nicora. — Fie, ca cuvintele mele se-ai respuțetu doriu in animele Romanulu Banatulu si Ungarulu!

Curciga (langa Aradu) jan. 29. 1865. v.

M. Bocsianu.

3. După ce au vădit că voiesc a ni satpă gura cu aceea cumă și din venita balului cea mai mare oia totu se voi să-luce tenilor de marea română, să dechiarăm că bani asă scumpi na roimă să primim.

Romani din ținea Temisioru, ec-ai noi d'ntre contra an pierdutu sperantia luminare noștru, fiindu-ai pana acutu cerulu si poporulu au fostu de unu seculu si jumetate in cea mai mare intancime intelectuală, aravutu mare parte de ierarchi serbice, că intelligintia d'ia lipa' unii episcopu romanu, ca protectori, in comitatulu Temisioru de totu putina s'a pututu spori; in cettulu Torontalulu se afla numai un roman ca juratu in oficiu publicu, literatură fi gonita de una parte de ierarchi serbice, dorere că de alta parte tocmă si de unii protopopu romanu, si tote au fostu asufrite cu sperantia era acuta, care si ce tramu sercularulu Eac. Sale D. Metropoliu, in punctulu V. și VI. decutu ne veduramu nu scinu priu a cui influintă ce si marea roala prin Moise in doua despartiti, cea ce ni-nam causatu mare intristare si perdere sperantiei ce in viitoru se potemu avu intelligintia in aceste cote.

Suntemu intristati, d'in caus' că vedemu ec aci era o mana straina a capetulu influintă a informu pre Metopulu Imperialulu pentru comuna suntem, ce se graciosulu nostru Monarcu nu-i pote fi cunoscutu starea si pusietuna Romaniloru d'in ținea Temisioru, si nici presumpemu că dreptulu nostru Monarcu care atătes dorere de amore si de dreptate au datu nativile romane pentru neclatita si statorice sa credintia si loialitate ceta Tronu si Dinastie, d'in propriulu se indemu se fi facutu acesta despartire a Romaniloru d'ia ținea Temisioru, mai veritatu credemu că acesta s'a facutu fara influintia, intrelarea, si voi' a l'ust. Sale D. Andreu Mocioni ca a barbatulu de incedere a Romaniloru d'in Banatu, care mai bine cunosea, si acie starea, pusietuna si nedreptele apesari care noi le-am asufrite, mai bine decutu ori carele? si cumu pote fi acesta de acestu poporu d'in sculu apesatu de ccoraci statali precutu au fostu directori scolaru, episcopu si protopopu parte Serbi parte Romani inea clientu si creaturi a epiloru serbice, ca acum după atătes asufrite se fie datu pridă mistificati si aruncati in desperatiune, destinatu ca pre cum d'ia Seculi asă si de acum nainte se fie lipitii de luminare — si se fie era-si lasati intereculu ne-scientifici, pe candu poporulu romanu d'ia Aradulu, Ungaru si o parte d'in Banatu se bucura de lumina metropoliu.

Noi romanii d'in ținea Temisioru punemu tota Sperantia ec. I. Sa D. Andreu Mocioni va desfiaturu pre dreptulu monarcu in numele Romaniloru d'in ținea Temisioru, ce de au fostu de lipsa influintara metropoliu, de mai mare neceitate pentru poporulu Banatianu d'in cotele Temisioru — Torontalulu este infintaria unci episcopu romane, si acse-ai facandu cu indatnatu-i coragu, speramu că bunulu si dreptulu nostru monarcu ce ocașinea adunari congressulu in Carlovietu o va si realia. Multi.

ROMANIA.

Cettulu in „Bukarester Allgemeine Deutsche Zeitung” următoare: Postulu ministru de finanțe Steege e denunțiu de membru ala curtei de cassatiune. — Prin unu decretu domnescu din 23. jan. se insarcina conducători de postu ce se voru era in marea cota, atatu pentru apesara penoșu proprie cota — si a obiectorulu inceduratu loru. — Ministrulu de interne prin unu cerularulu din 23. jan. adreșatu prefectiorulu, li apune că guvernulu voiescu a lua inu-si postele de la I. maju, in casulu dca la licitatiuni se se va face vr' o imbilar favorabilă, d'incea i proveca a lua despușcitiune necesariu pentru cumparatu a loru 3000 de aci, astu-felu in posesori de cai d'in districtele loru, se tramita la prefectura ceterle despre nimerulu si pretulu cailor ce voiescu a vinde. — Cerulu romanu a asternutu o adresa feridicatu Eminentiei sale metropolitulu, cu ocașinea inestrate acestuia-cu titulu de „metropoliu — primatu in Romania.” — In scilifia d'ia 23. jan. cimeru de lege necesariu pentru cumparatu a loru 3000 de aci, astu-felu in comitu secretu pentru a se consulu a sup'a legii despre bazele impartiri contributiuni, si a organiză contributiune in orasie si in terguri mai mari. Camera a votatu legea despre alegerea metropolitiloru si a epiloru, prin care acesti-a devinu consideratu ca oficiali de ai statulu.

Intru o cospundintia d'in Brasieu a diuarulu uentescu „Wand.” se serie cu datu

Oradea-Mare 6. febr. 1865.

Tenierme studiate la Academia reg. d'iaci „voindu a infintia o Remunero pentru ajutazara juristiloru lipiti” fara desinare de naturalitate, apu inmultire venitulu acestora arangara sunu balu. Tenieru romanu prestera de la comitatu statutaru d'ia 12 tenieru magiari, ca in ordalu statutaru se se puca si unu romanu, dar' fratii magiari nu voira cu capulu, deci derecintile academiile intelegedu că se nacu inu noi neniteleru s'a dechiaratu, — că de nu se vomu impacă, va fi silitu se opresca tienera balulu Tenieru romanu, ca se puca capeta unora degastari, d'ikdu d'ia directoru o dechiarare in care se dice intru altelu: Amu ccoraci se fie una saltu si romane, postred:

1. Nimerulu juristiloru fara desinare de naturalitate se de la 90—100. D'ntre caru poste 30 se voru s'anta romanu.

2. Oradea mare fiindu Capitulu Cottulu Bihoru ficine acie, cumu poporatiune Cottulu acestia asă 1/3 d'ia romanu.

3. Motivulu celu mai de frunte a fostu punctulu de vedere ala culturu socialu, nu au votu să trecem publiculu unu saltu de salenu ala natiei nostre.

4. D'in punctulu de vedere ala fraticiatu.

La doriata nostra respusera urmatoriele si inea cu despectu:

a) Cumu acota o demonstratiune.

b) Cumu acota noștra s'a nascutu numai d'in corifictulu unora demagogi, că ci cum noi nu po-amu si drage de noi.

c) Cumu tonula publicitatu e in contra saltulu rom.

d) Cumu nu pote preloide nime de la unu publicu asă mare se joce cu manile in posuaru se acsepte pana votu stă ore câte-va parchi unu saltu romaneacu.

e) Cumu acota o lucră nean-atenatu in Oradea si mai nule asemini.

Fara d'upa ce amu expertiza cunosc d'in acota s'a devolatu antipatia in privinta noștra si eram obstaculu de vorbire ala orastulu;

Considerandu cumu nimerulu comitatu a reicpatu doriata nostra.

Considerandu cumu fraticiatu ca potera nu-o potera atores de la nimine.

Considerandu cumu decumva depu influintia mai lăntu sece l'atere se v'icidat d'ia actiuni si pretensiuni nostra, totu-si sendile de fraticiate nu s'ar potu prin acota recesitati.

Noi ce totu stinm' dechiarim:

1. Cumu saltu rom. fara conviozeta tuturor membriloru comitetalu se nu se puca in ordalu saltulu.

2. Nu voiescu ca pentru intrebare. acota să se fi ca o va impedezare in tienera balulu

Cernehaza langa Temis in 29. jan. a. c.

In Nr. 9. ala stimutulu diurnal „Telegrafulu” unu D. Cospundinte ne manifestida bucuria dicandu: că metropoliu ortodossa e dovdu cea evidentu, e standardulu unu nou pusu giganticeu facutu in insantura si vietia intelectualu si religioasa a Romaniloru; acota s'a noi o marturisim, nu cu dore simtimu că acota viitorime fericitaru nu vine pentru noi

